

Nr 27.

Bevillningsutskottets betänkande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370), m. m.

I en den 27 januari 1950 dagtecknad, till bevillningsutskottet hänvisad proposition, nr 71, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att antaga vid propositionen fogade förslag till

1) lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370), samt

2) förordning om ändring i taxeringsförordningen den 28 september 1928 (nr 379).

Rörande författningsförslagens lydelse tillåter sig utskottet hänvisa till propositionen (s. 2—11).

Propositionen innehåller förslag till ändrade bestämmelser angående taxering av vattenfallsfastighet. De föreslagna ändringarna avse i huvudsak *att* som grund för värderingen av vattenfall skall läggas — i stället för lågvattenmängden — en med utgångspunkt från medelvattenföringen beräknad »taxeringsvattenföring», *att* vid taxeringen hänsyn skall tagas även till väntad men ännu icke genomförd långtidsreglering, varom saknas föreskrift i gällande bestämmelser, *att* värdet av damm för årsreglering av ett vattendrag skall uppskattas helt fristående från värderingen av de vattenfall, som draga nytta av regleringen, och icke som hittills inräknas i de senares värden, därifrån sedan vid själva taxeringen få avdragas belopp som skola taxeras hos regleringsdammen, *att* vid värdering av till kraftverk eller regleringsdamm hörande anläggningar enligt anläggningskostnadsmetoden mera utformade regler meddelas för vinnande av en säkrare uppfattning om de verkliga anläggningskostnaderna (inklusive skadeersättningar och dylikt) samt *att* särskilda konsulenter skola i mån av behov förordnas att biträda beskattningsnämnderna vid taxeringen av vattenfallsfastighet.

Av statsrådsprotokollet i ärendet inhämtas bl. a. följande.

Redan under förberedelserna till 1945 års allmänna fastighetstaxering uppkom fråga om en revision av bestämmelserna om taxering av vattenfallsfastighet. I anledning därav tillkallade dåvarande chefen för finansdepartementet den 2 december 1943 överstelöjtnanten i väg- och vattenbyggnadskåren M. A. R. Smedberg för överarbetning av nämnda bestämmelser. Smedberg utarbetade i anledning härav en den 25 januari 1944 dagtecknad

promemoria med utkast till vissa ändringar. Efter remissbehandling av promemorian kom emellertid departementschefen till den uppfattningen, att för det dåvarande behovet av sådana ändringar icke vore större än att han tills vidare kunde avstå från att framlägga förslag härom (se prop. nr 240/1944, s. 32 o. f.).

Emellertid ansåg departementschefen frågan böra bli föremål för förnyad utredning och tillkallade därför med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 12 december 1947 kammarrättsrådet F. O. Ljungberg, tillika ordförande, överstelöjtnanten Smedberg och vattenrättsingenjören H. Hartzell med uppdrag att såsom sakkunniga inom finansdepartementet utreda frågan om revision av bestämmelserna om värdering av vattenfall med tillhörande byggnader m. m. Efter fullgjort uppdrag avlämnade de sakkunniga, som antagit namnet vattenfallstaxeringssakkunniga, den 30 november 1948 betänkande med förslag till ändrade bestämmelser angående taxering av vattenfallsfastighet.

Över de sakkunnigas betänkande och förslag ha, efter remiss, *yttranden* avgivits av kammarrätten, vattenfallsstyrelsen, Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut, länsstyrelserna i Östergötlands, Jönköpings, Kronobergs, Blekinge, Hallands, Älvsborgs, Värmlands, Västmanlands, Kopparbergs, Gävleborgs, Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län, Svenska landskommunernas förbund, Sveriges industriförbund, Svenska vattenkraftföreningen samt Motala ströms regleringsförening. Jämväl Svenska elektricitetsverksföreningen och Indalsälvens regleringsförening ha beretts tillfälle yttra sig i ämnet utan att dock begagna sig därav.

I anledning av i remissvaren framställda anmärkningar har därefter åt regeringsrådet H. D. Fransén uppdragits att verkställa en *överarbetning* av de sakkunnigas förslag i fråga om beräkning av den effekt, som skall läggas till grund för värdering av oregerat vattenfall, samt i fråga om hänsynstagande vid värdeberäkningen till genomförd eller väntad långtidsreglering. I anledning härav har Fransén till departementschefen avlämnat en den 21 november 1949 dagtecknad promemoria i ämnet.

Beträffande *motiveringen* för de i propositionen framlagda förslagen tillåter sig utskottet hänvisa till ovannämnda statsrådsprotokoll. Redogörelsen härutinnan återfinnes å nedan angivna sidor i propositionen, nämligen:

Gällande bestämmelser om taxering av vattenfallsfastighet, s. 12—13.

Vattenfallstaxeringssakkunnigas förslag, s. 15—19.

Allmänna synpunkter på taxering av vattenfallsfastighet, s. 19—24.

Outbyggt vattenfall, s. 24—42.

Kraftverk, s. 42—56.

Värdet av möjlighet till årsreglering och värdet av redan genomförd sådan, s. 57—83.

Ersättningskraft, s. 84—95.

Beskattningsort, s. 95—99.

Konsulenter för taxering av vattenfallsfastighet, s. 99—105.

Ändring av 17 § taxeringsförordningen, s. 106—108.

Utskottet. För taxering av vattenfallsfastighet gälla specialbestämmelser, som i huvudsak äro intagna i punkt 3 av anvisningarna till 9 § kommunal-skattelagen. I dessa specialbestämmelser, vilka varit i stort sett i oförändrad form gällande från och med 1933 års allmänna fastighetstaxering, ha i den föreliggande propositionen föreslagits vissa ganska betydelsefulla ändringar.

Den viktigaste av dessa ändringar synes vara, att värdet av *outbyggt vattenfall* skall uppskattas med utgångspunkt från en på grundval av medelvattenföringen särskilt bestämd vattenföring, kallad taxeringsvattenföring, i stället för som hittills med utgångspunkt från lågvattenföringen. Taxeringsvattenföringen skall därvid bestämmas så att den giver uttryck för hela den i vederbörande vattenfall ekonomiskt uttagbara vattenkraften, omräknad till prima effekt.

Som motivering för förslaget har framhållits, att de nuvarande bestämmelserna — enligt vilka den för värderingen avgörande kraftmängden beräknas efter lågvattenföringen — icke vore tillfredsställande, därför att med en sådan norm i stort sett endast den prima kraften komme att påverka taxeringsvärdet. Även den sekunda kraften måste emellertid anses ha ett värde. Så torde ha varit fallet redan vid de nuvarande bestämmelsernas tillkomst år 1932, men förhållandet hade därefter accentuerats genom att utvecklingen gått mot utvidgad samkörning och ökad användning av den elektriska kraften även för ändamål, som icke kräva permanent energitillgång.

En annan brist hos den nuvarande lagstiftningen har angivits vara den oklarhet som råder i fråga om hänsynstagande till genom långtidsreglering skapade värden. Bestämmelserna syntes utgå ifrån att sådana värden skulle komma att inräknas i taxeringsvärdet genom att den grundläggande effekten beräknades efter den faktiska vattenföringen. Emellertid finnes det ingen garanti för att en reglering påverkade den faktiska vattenföringen så att den genom regleringen orsakade värdeökningen toge sig uttryck i en motsvarande ökning av lågvattenföringen. I varje fall kunde den faktiska vattenföringen icke ha påverkats av en väntad men ännu icke genomförd reglering och en sådan kunde också ha ett betydande värde. Resultatet hade i praktiken blivit att regleringsvärdena icke blivit tillräckligt beaktade.

Det förefaller utskottet, som om den framförda kritiken mot de nuvarande bestämmelserna vore befogad och som om med hänsyn härtill en omläggning av förfarandet vid vattenkraftsvärdering vore ett verkligt behov. Här-om synes för övrigt såväl den juridiska som den tekniska expertisen vara ense.

De föreslagna nya bestämmelserna kunna såvitt utskottet förstår ur principiell synpunkt knappast göras till föremål för anmärkning. De innebära att man i möjligaste mån skall söka fastställa vattenkraftens verkliga ekonomiska värde och i så ringa utsträckning som de praktiska förhållandena tillåta använda sig av schabloner. Principiellt synes sålunda den i propositionsförslaget förordade metoden ha stora företräden framför den hittills tillämpade.

Emellertid har utskottet icke kunnat undgå att finna att den nya metoden

ur praktisk synpunkt är förenad med vissa nackdelar. Det föreslagna förfaringssättet har medfört, att någon fast värderingsgrund icke kunnat angivas i författningstexten utan att denna i större utsträckning än hittills måst byggas på den förutsättningen, att detaljanvisningar om förfarandet vid själva värderingen skola lämnas i de s. k. »tabellerna», som bruka utarbetas före varje allmän fastighetstaxering. Detta förhållande — i och för sig icke särskilt tilltalande — har i sin tur medfört att det är svårt att bilda sig en uppfattning om den nya metodens verkningar. Sålunda har, då förslag till dylika anvisningar hittills icke hunnit utarbetas, möjlighet att verkställa en provtaxering med användning av de nya bestämmelserna, innan de antagas — en sådan skulle enligt utskottets mening varit av stort värde — icke förelegat.

Då nämnda olägenheter synas vara ofrånkomliga för ernående av ett ur andra synpunkter tillfredsställande taxeringsförfarande beträffande vattenkraften, anser sig utskottet emellertid böra godtaga propositionsförslaget i förevarande del. Utskottet förutsätter därvid, att de anvisningar, som komma att utfärdas endast komma att innehålla tabeller och föreskrifter som erfordras för en rätt tillämpning av de av riksdagen antagna författningsbestämmelserna. En särskild garanti härför finner utskottet ligga i att dessa anvisningar enligt förslaget skola fastställas av Kungl. Maj:t och icke som hittills skett meddelas på ett mera informellt sätt.

Beträffande taxeringen av *kraftverk* är särskilt att märka, att förslaget innehåller uttryckliga bestämmelser om att vid värdering av till sådant hörande anläggningar, vilken värdering liksom hittills i regel skall ske enligt den s. k. anläggningskostnadsmetoden, hänsyn skall tagas till utgivna skadeersättningar och liknande utbetalningar. Utskottet anser liksom vattenfallstaxeringssakkunniga och departementschefen det i princip vara riktigt att de värden som vinnas genom dylika utbetalningar böra medräknas vid kraftverkens taxering och att detta syfte på bästa och mest ändamålsenliga sätt vinnes genom att värdena i fråga inräknas i värdet å de till kraftverket hörande byggnaderna. Då de nuvarande bestämmelserna på förevarande punkt lämnat plats för oklarhet och osäkerhet vid tillämpningen och för övrigt icke synas ha innefattat garanti för att de ifrågavarande värdena över huvud taget kommit att tagas i beaktande, synas de föreslagna bestämmelserna vara bättre ägnade att i förevarande avseende leda till en riktig taxering än de nuvarande. Då utskottet i övrigt ej har något att erinra mot de ifrågasatta reglerna om taxering av kraftverk, finner sig utskottet kunna godtaga propositionsförslaget även i denna del.

I fråga om taxering av *regleringsdammar* innebär propositionsförslaget, att dessa skola värderas och taxeras som helt fristående anläggningar efter samma regler som gälla för taxering av till kraftverk hörande anläggningar, sedan regleringarnas s. k. naturvärde förts till vattenfallen. I anläggningskostnaden för regleringsdammarerna komma sålunda att inräknas jämväl

skadeersättningar och liknande utgifter, vilket förhållande här kan beräknas få större betydelse än när det gäller kraftverk, eftersom de egendoms-skador, som orsakas av långtidsregleringar, äro förhållandevis större än de som vållas av kraftverksanläggningar med tillhörande anordningar för korttidsreglering. Då enligt nuvarande bestämmelser till regleringsdamm hänförs endast ett värde motsvarande kostnaderna för själva dammbyggnaden samt rensningar intill dammen ovan- och nedanför densamma, komma de nya bestämmelserna att medföra en förskjutning av taxeringsvärdena så att den del därav som motsvaras av ifrågavarande skadeersättningar — i den mån dessa tidigare över huvud taget beaktats — kommer att flyttas från vattenfallen till vederbörande regleringsdamm.

Denna förskjutning av taxeringsvärdena kommer att medföra att det kommunala skatteunderlaget också förskjutes så att fastighetsskatten kommer att minska i de kommuner, där vattenfallen äro belägna, och öka i den kommun, där regleringsdammen ligger. Till detta förhållande medverkar den föreslagna ändringen av 45 § kommunalskattelagen, som innebär, att trots att en del av taxeringsvärdet flyttas över till regleringsdammskommunen från kraftverkens nettointäkt i vattenfallskommunerna ändock får göras procentavdrag i samma utsträckning som förut.

Utskottet förbiser icke, att härav föranledas vissa olägenheter för vattenfallskommunerna. Då de värden det här kan bliva fråga om torde vara ganska små i förhållande till vattenfalls- eller kraftverksvärdena i övrigt, torde emellertid dessa olägenheter icke vara av större betydelse. Därtill kommer att det enligt utskottets mening kan ifrågasättas om den nuvarande fördelningen av det kommunala skatteunderlaget såvitt angår vattenkraften är rättvis. Det förefaller, som om det vore skäligt att de kommuner som gå miste om fastighetsskatteunderlag genom av vattendämning eller dylika åtgärder orsakade skador å fast egendom beredes kompensation härför, eventuellt genom att få uppbära fastighetsskatten, helt eller delvis, för det tilläggsvärde som tillförts vederbörande kraftverk genom dämningen. Utskottet finner därför den föreslagna överflyttningen av skatteunderlag från vattenfallskommunerna till regleringsdammskommunen vara — om icke en i alla avseenden fulländad åtgärd för tillgodoseendet av rättvisa kommunerna emellan, eftersom regleringsskador kunna ha åsamkats även egendom inom andra kommuner än den, där regleringsdammen är belägen — så dock ett steg i rätt riktning. Utskottet har därför intet att invända mot de föreslagna bestämmelserna såvitt denna fråga angår.

Utskottet vill i detta sammanhang erinra om att spörsmålet om gottgörelse till bygd för skada, som föranledes av vattenkraftanläggningar och vattenregleringar, för tillfället är under utredning och att därvid, enligt vad utskottet inhämtat, även frågan om ändring av bestämmelserna om fördelning av det kommunala fastighetsskatteunderlaget i hithörande fall är under övervägande. Det vore enligt utskottets mening önskvärt, att nämnda utredning kunde fullföljas och avslutas så tidigt att förslag i sistnämnda fråga kunde föreläggas riksdagen före nästa allmänna fastighetstaxering.

Ej heller i övrigt har utskottet något att erinra mot de föreslagna bestämmelserna om taxering av regleringsdamm.

De ifrågasatta nya bestämmelserna om beaktande av *ersättningskraft* vid taxeringen ha icke givit utskottet anledning till erinran.

Beträffande reglerna om *beskattningsort* för vattenfallsfastighet får utskottet hänvisa till vad utskottet anfört i samband med frågan om taxering av regleringsdammarna. I övrigt biträder utskottet vad departementschefen härom anfört.

Utskottet biträder jämväl propositionsförslaget i vad det avser inrättande av särskilda *konsulenter för taxering av vattenfallsfastighet* samt *ändring i 17 § taxeringsförordningen*, som innehåller föreskrifter om de uppgifter som skola lämnas av vattenfallsägare i allmän fastighetsdeklaration.

Under återopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa, att riksdagen måtte, med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande proposition nr 71, antaga de vid propositionen fogade förslagen till

- 1) lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370), samt
- 2) förordning om ändring i taxeringsförordningen den 28 september 1928 (nr 379).

Stockholm den 16 mars 1950.

På bevillningsutskottets vägnar:

ADOLV OLSSON.

Närvarande:

från första kammaren: herrar Wahlmark, Sjödahl, Ekman, Velander, Heüman, Franzon, Niklasson, Wehtje* och Petrén samt

från andra kammaren: herrar Olsson i Gävle, Björklund*, Jonsson i Skedsbygd, Orgård, Hagberg i Malmö, Nilsson i Kristinehamn, Persson i Svensköp*, Sjölin, Bladh och Gunnarsson.

---

* Icke närvarit vid justering av betänkandet.